

Klasszikusok bűvöletében – beszélgetés könyvről, olvasásról Tréfás Györggyel

Tréfás György Liszt Ferenc-díjas, érdekes és kiváló művész több szállal kötődik iskolánkhoz, többek között a minden év februárjában megrendezendő Ady-bál fővédnöke. Megkeresésünkre örömmel vállalta a riportot és vendégül látott csupatükör nappalijában. A Csokonai Színház magánénekesét könyvekről, olvasásról kérdeztem.

Az ön számára mit jelent a könyv?

Mindent jelent, mert mindent, amit tudok az életben, azt a könyvekből tudom. Már 5 éves koromban tudtam olvasni, egyszerűen csak azért, mert érdekelt, ami le van írva." Az első könyvélményre a művész úr így emlékszik vissza: "Valamilyen Andersen-mese volt, gondolom, mert annak idején a szülők természetesnek tartották, hogy a gyerekek mesélnek, és ahhoz még olvasniuk se kellett, mert a falusi emberek nagy része nem is tudott se írni, se olvasni, a szüleiktől örökölt folklórkincs segítette nekik: a meséket úgy adták tovább, leülve a bölcső vagy az ágy mellé." Felidéződik a múlt, azok az esték, amikor a hat testvér együtt volt. Interjúalanyomat kérdeztem sem kell, mesél átszellemülten... „ Bennem már akkor bujkált, hogy szerettem volna előadni. Akkor már tudtam olvasni. Én olvastam pl. föl Aranynak a Toldiját, és akkor az egész család örült, együtt neveltünk rajta, együtt szomorkodtunk, együtt sírtunk. Nekünk az volt a szórakozás, hogy klasszikusokat olvastunk, Petőfi-verseket mondtunk, népdalokat énekeltünk. Rádióval először azt hiszem, 1939-40-ben találkoztam, amikor a szüleim rádiót vettek, és akkor már azt hallgattuk, de addig számunkra mindent a könyv jelentett. Édesapánknak nagy könyvtára volt, onnan ki-kivettünk egy-egy könyvet, és olvastunk. Én magam igazán az ifjúsági könyveket szerettem, Karl Mayt például, akit ma már nem is nagyon ismernek. Én még Verne Gyulát, nem pedig Jules Vernét olvastam. Jártam később mindkettőnek a szülőházában. Az ő könyveiken nőttem fel. Azok a könyvek még valamilyen perspektívát, valamilyen utat nyitottak számunkra. Minden egyes történetüknek valamilyen erkölcsi tanulsága volt a rosszról is, meg a jóról is."

Most, felnőtt fejjel milyen könyveket kedvel?

Most is a klasszikus könyveket kedvelem. Megpróbáltam együtt haladva az irodalommal a modern irodalmat is elolvasni. 2 évvel ezelőtt abbahagytam a szakmámat, az éneklést, gondoltam, hogy majd beletemetkezem az új irodalomba, de a sarokba vágtam a könyvet, aminek nincs eleje meg nincs vége, és nincsenek benne csúcspontok, nincsenek benne gyönyörűséges leírások. Az ilyen engem nem érdekel. 79 évesen is az igazi klasszikus irodalmat szeretem. Maupassant-t vagy Balzacot olvasok, Mikszáthot, Móriczot és Mórát, aki nekem a magyar irodalomnak a csúcsa.

Mi a kedvenc könyve? Az egyik kedvenc könyvem Mórától Az aranykoporsó. A világirodalom egyik ékessége ez a regény, kár, hogy nem kötelező olvasmány.

Legszívesebben melyik könyvnek melyik szereplője lenne?

Nagyon sok könyvet olvastam. Dosztojevszkijt, Maupassant-t vagy Shakespeare-t én más szemmel nézem, mivel színész vagyok, tehát az elsődleges szempontom akár akarom, akár nem, az, hogy mit tudnék ebből a figurából „csinálni”. Kedvenc operai figurám Fülöp király vagy a kékszakállú herceg. Megnevezhetnék sokféle hőst Romeótól Lear királyig, de Titanillát is az én kedvenc regényemből, az Aranykoporsóból. Az Egri csillagokból is hány olyan hőst lehetne kiválasztani, aki valóban példát tudott mutatni emberségből, tartásból, keménységből, hazaszeretetből!...

Minden korosztálynak más-más az érdeklődése. Ön mit ajánlana gyerekeknek, tinédzsereknek, felnőtteknek?

A gyerekeknek Gárdonyitól az Egri csillagokat s A láthatatlan embert. Mórát mindenképpen, nekem persze, kedvenc íróm, ezért én elfogult vagyok vele szemben, de olyan csodálatos világa és olyan csodálatos elbeszélő stílusa van, ami az embert megnyugtatja, és ha kell, akkor felkavarja, tehát őt mindenképpen ajánlom.. A franciák közül Maupassant-t. Nagyon szeretem a vidám irodalmat, egyik kedvenc íróm az angol irodalomban P.G. Woodhouse, akinek a könyveit nem tudom, hogy ismeritek-e. Nem? Úgy látszik, nem találkozik az érdeklődési körünk „Az biztos, hogy én más iránt érdeklődtem, mint ti, mai fiatalok” - szakítja félbe a beszélgetést a művész úr, s ő veszi át egy kis időre a képzeletbeli mikrofont: „Nem tudom, hogy most ti mit tanultok, a kötelező olvasmányokon kívül pl. a világirodalomból mit olvastok? Balzac Goriot apója? Az nekem is az egyik kedvencem különben. El is olvastátok? És kiket ismertek az oroszok közül? Dosztojevszkij, Puskin, Tolsztoj? Őket én is tudom ajánlani, ezeket én is végigolvastam, és végigélveztem őket a legnagyobb színészekkel is. Az Anna Kareninát még Bajor Gizivel is láttam. Hogy kiket tudok ajánlani? Általánosságban a klasszikusokat, mert a klasszikusok megmérettettek, nemcsak évtizedeken, hanem évszázadokon keresztül is. Valamint a Bibliát, s az én bibliámat, Az ember tragédiáját, mert amit az emberről akár ma is lehet tudni, tehát nemcsak 150 évvel ezelőtt, hanem ma is tökéletesen lehet tudni, az abban a műben fantasztikus módon mind benne van. Úgy olvassátok el, hogy próbáljátok meg átélni az emberi fejlődésnek és az emberi lélek fejlődésének történetét! Madách nagyszerű alkotásában az egész világ benne van.”

Olvasott világirodalmi műveket eredeti nyelven is?

Igen, akár verseket is tudok még eredeti nyelven, de ahhoz, hogy valaki eredeti nyelven igazán élvezni tudja az irodalmat, nagyon kell beszélni a nyelvet. Egy-egy nagyon szép Heine-vers vagy Goethe, a német irodalom az, amit jobban ismerek. Sokszor előveszem egy jó fordítás után az eredetit, ami általában meg is van a könyvtáramban, és összevetem a kettőt. Gyakran az a véleményem, hogy a magyar fordítás sokkal szebben zeng, mint az eredeti. Kiváló fordítások vannak, pl. Babits is remek fordításokat készített.”

Az ismeretségi körében szoktak könyvekről, azok tartalmáról beszélgetni?

Előfordul ez is. Az ember nagyon sokszor beszél a napi élményeiről, és ha éppen egy jó könyvet olvasunk, és találunk is egy társaságban olyan embert, aki ugyanazt a könyvet olvasta, akkor arról megvan a véleményünk, eszmét cserélünk, tehát a könyv az én korosztályomban vagy a hozzám közeli korosztályokon belül azt hiszem, még mindig

nagyobb territóriumot foglal el, mint akár a film vagy a televízió szokott. Az irodalmat semmi nem pótolja. Beszélgetésünk során kiderül, hogy sajnálatosnak tartja Tréfás művész úr azt, hogy a mai gyerekek nem tudnak jól olvasni, hogy nem tudják értelmezni azt, amit olvasnak, hogy a televízióból, képi világot nézve vagy csupán akusztikailag tájékozódnak, tehát az olvasással nem törődnek, s az internet is elveszi a figyelmüket. Pedig a könyvre mindig szükség van, mert egy könyvnél a fantáziánkat is meg kell, hogy mozgassuk. A színpadon nem tud az ember a lélek mélységéig eljutni, de egy könyvben igen. A könyv nemcsak a történéseket mutatja, hanem azt is, ami a lelken belül történik, amit nem biztos, hogy vissza tudnak adni egy színpadi adaptációval vagy egy filmmel.

Mit ajánl a fiataloknak az olvasással kapcsolatban? - kérdeztem az interjú zárásaként.

A fiataloknak csak azt tudom üzeni, hogy ragaszkodjanak az olvasáshoz. Döbbenet hallom, hogy nem tudják értelmezni a szöveget, ez egyszerűen elképesztő. Az én gyerekkoromban ez elképzelhetetlen volt. Csak azt tudom ajánlani, hogy minél előbb tanuljanak meg olvasni, s az olvasást soha ne tegyék félre a látványért. Más az, ami a mi fantáziánkban megszületik egy olvasmány hatására, és más az, ami egy képi fantázia után születik meg. Az olvasásban éppen az a csodálatos, hogy többször is vissza tudunk lapozni a könyvben. Az olvasást eddig semmi nem írta felül, hiszen szerintem minden tudásnak és az életünknek a legfőbb alapja."

Az interjút készítette Nádró Veronika 11. D osztályos tanuló.